

Ogólnopolskie Porozumienie Organizacji Samorządowych

Stanowisko

Ogólnopolskiego Porozumienia Organizacji Samorządowych¹ z dnia 29 września 2022 r.

w sprawie: **potrzeby zapewnienie stabilnej podstawy finansów samorządowych**

W nawiązaniu do zapisów *ustawy z dnia 15 września 2022 r. o zmianie ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego oraz niektórych innych ustaw* Ogólnopolskie Porozumienie Organizacji Samorządowych (OPOS) wzywa do podjęcia działań na rzecz budowy mechanizmu stabilnych i przewidywalnych podstaw finansów samorządowych.

W naszej opinii przyjęte rozwiązanie prawne, jest kolejnym przykładem próby doraźnego rozwiązania problemów finansowych samorządów lokalnych. Zgodnie z art. 70j. 1. *Jednostki samorządu terytorialnego w celu wsparcia realizacji zadań, w tym zadań, o których mowa w art. 70k ust. 1, otrzymują w roku 2022 dodatkowe dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych w łącznej wysokości 13 673 000 000 zł.* Jednakże ustawa przewiduje zwiększenie udziału JST w podatku PIT z jednoczesnym pozbawieniem ich części rozwojowej subwencji ogólnej. Fakt ten wynika z uzasadnienia projektu ustawy: *Z uwagi na wcześniejsze zasilenie finansowe - JST w roku 2023 nie otrzymają części rozwojowej subwencji ogólnej.* Stanowi o tym dodawany art. 70l w ustawie o dochodach JST. Subwencja nie zostanie zaplanowana w projekcie ustawy budżetowej na rok 2023, dlatego ustawowe „wsparcie realizacji zadań” odbędzie się kosztem przyszłorocznych środków przewidzianych wcześniej na rozwój JST, co de facto niweczy dalekosiężne plany samorządów lokalnych.

Na podstawie dostępnych wyliczeń, należy jednoznacznie stwierdzić, iż dochody jednostek samorządu terytorialnego w 2022 roku zmalały w porównaniu z rokiem 2021. Fakt ten nie jest spowodowany tylko i wyłącznie zmniejszeniem skali podatku PIT, lecz w znacznej mierze wiąże

¹ Stanowisko OPOS zostało przyjęte przez następujące organizacje-sygnatariuszy Porozumienia: Podkarpackie Stowarzyszenie Samorządów Terytorialnych, Stowarzyszenie Gmin Regionu Południowo-Zachodniego Mazowsza, Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Wielkopolski, Śląski Związek Gmin i Powiatów, Zrzeszenie Gmin Województwa Lubuskiego, Związek Gmin Pomorskich, Związek Gmin Warmińsko-Mazurskich.

się ze wzrostem udziału w budżecie Państwa podatku zryczałtowanego, w którym JST nie mają żadnego udziału. Uważamy, że ze względu na takie rozwarstwienie, proporcjonalne zasilenia budżetów JST środkami pochodzącymi z podatku zryczałtowanego, byłoby nie tyle sprawiedliwe, co efektywne w tworzeniu bardziej stabilnej i przewidywalnej podstawy finansów samorządowych. Nie zmuszałoby to ustawodawcy do tworzenia rozwiązań doraźnych, pomimo transferów finansowych, zaskakujących a w efekcie sprowadzających się jedynie do przesuniętych w czasie korekt księgowych.

Przyjęte rozwiązanie w naszej ocenie, przyniesie dalece nieskuteczny efekt i wpływ na finanse samorządów lokalnych. Negatywnie należy również ocenić zapis art. 70k. 1., który stanowi iż „w latach 2022 -2027 jednostka samorządu terytorialnego jest obowiązana do przeznaczenia na zadania z zakresu poprawy efektywności energetycznej, rozwoju odnawialnych źródeł energii (...) oraz ograniczenia kosztów zakupu ciepła lub energii ponoszonych przez odbiorców, wydatków w kwocie nie mniejszej niż równowartość 15% kwot otrzymanych w roku 2022 dodatkowych dochodów z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, o których mowa w art. 70”. Pomimo szczytności celów zdefiniowanych przez ustawodawcę, zapis ten należy ocenić jako ingerencję w autonomię podejmowania decyzji co do wydatków samorządów lokalnych. Tym bardziej w wątpliwość należy poddać efektywność doraźnych zabiegów finansowych, jeżeli część środków ma być wydana na cele określone ustawowo, a nie zgodnie z lokalnie zdefiniowanymi potrzebami.

Mając na uwadze trudniejszą niż w latach poprzednich sytuację finansów publicznych, Ogólnopolskie Porozumienie Organizacji Samorządowych stwierdza, iż najlepszym rozwiązaniem dla stabilnych podstaw finansów samorządowych, będzie nakreślenie długofalowych, przewidywalnych i nienaruszalnych ram finansowania, przy jak najmniejszej ingerencji doraźnej, która de facto nie wprowadza do budżetów JST nowych środków, lecz dokonuje mało efektywnych i zaburzających system przesunięć. Jednocześnie należy podkreślić fakt, że doraźne w naszej ocenie działania, nie będą w stanie zniwelować strat wynikających ze zmniejszenia skali podatkowej oraz realnego wzrostu kosztów bieżących. Dlatego Ogólnopolskie Porozumienie Organizacji Samorządowych w kolejnych swoich działaniach, będzie domagało się podjęcia innych aktywności rządowych, w celu stabilizacji finansów samorządowych.

Jacek Gursz

Przewodniczący SGiPW

Prezydencja OPOS